

Lebegőpontos számok

Legyen $a > 1$ a számábrázolás alapja, $t > 1$ a mantissza hossza, k_- és k_+ a karakterisztika alsó és felső korlátja.

1. Írjuk fel a legnagyobb ábrázolható lebegőpontos számot (M_∞), a legkisebb pozitív ábrázolható számot (ε_0), illetve az 1 jobb- és baloldali szomszédját!

2. Adott a , t , k_- és k_+ mellett hány darab lebegőpontos szám írható fel?

3. $a = 2$, $t = 4$ esetén írjuk fel az alábbi számok lebegőpontos alakját!

$$\frac{3}{16}, \quad -\frac{11}{4}, \quad 3.25, \quad \frac{5}{8}, \quad \frac{15}{128}$$

4. $a = 2$, $t = 4$, $k_- = -3$, $k_+ = 3$ esetén írjuk fel az alábbi számokhoz rendelt lebegőpontos számot szabályos kerekítés, ill. levágás esetén!

$$\frac{1}{3}, \quad \frac{1}{10}, \quad \frac{2}{5}, \quad \frac{1}{27}, \quad e.$$

5. $a = 2$, $t = 4$, $k_- = -3$, $k_+ = 2$ esetén ábrázoljuk számegyenesen az összes pozitív lebegőpontos számot!

6. Legyen $k_+ > t$. Melyik a legkisebb természetes szám, amely nem lebegőpontos?

7. Legyen $a = 2$, $t = 4$, $k_- = -4$, $k_+ = 4$, és jelölje $\tilde{x}$ az x -hez rendelt lebegőpontos számot. Keressünk olyan x , $y > 0$ lebegőpontos számokat, melyekre

a) $x \neq y$ és $\widetilde{x - y} = 0$,

b) $\widetilde{x + y} = x$,

c) $x + y \in [-M_\infty, M_\infty]$, de $x + y$ nem lebegőpontos szám!

8. Legyen $t < k_+$, $s \in (0, 1)$ lebegőpontos szám és

$$A = \begin{pmatrix} 1 & s \\ 1 & 1 \end{pmatrix}.$$

Lehet-e túlsordulás, ha $\frac{1}{\det A}$ értékét számítógéppel számítjuk ki?

9. Mi történik, ha a számítógépen az $S_n = \sum_{k=1}^n \frac{1}{k}$ divergáló sorozatot az $S_{n+1} = S_n + \frac{1}{n+1}$ algoritmussal számítjuk ki?

P1. Vizsgálja meg számítógépén a $0.4 - 0.5 + 0.1 == 0$ logikai kifejezés értékét! Mi lesz a $0.1 - 0.5 + 0.4 == 0$ logikai kifejezés értéke?

P2. Határozza meg számítógépén ε_1 és ε_0 értékét!

P3. Vizsgálja meg számítógépén a $2^{66} + 1 == 2^{66}$, $2^{66} + 10 == 2^{66}$, $2^{66} + 100 == 2^{66}$, $2^{66} + 1000 == 2^{66}$ és $2^{66} + 10000 == 2^{66}$ logikai kifejezések értékét! Határozza meg azt a legkisebb pozitív egész n számot, melyre a $2^{66} + n == 2^{66}$ kifejezés értéke hamis.

P4. Legyen $x = 1/3$. Ciklusban futtassuk le negyvenszer az $x = 4x - 1$ utasítást, ami elméletileg az $x = 1/3$ értéket adja vissza. Mit tapasztalunk a gyakorlatban?

P5. Az alábbi algoritmus elméletileg minden $x \geq 0$ esetén az x eredeti értékét adja vissza. Vizsgálja meg mi történik a gyakorlatban, ha az algoritmust $x = 1000$, $x = 100$ kezdőértékkel futtatja! Mi az oka a tapasztalt jelenségnek?

```
for i = 1 : 60
    x = sqrt(x)
end
for i = 1 : 60
    x = x^2
end
```

P6. Tekintsük az alábbi azonosságot (ahol $x \neq 0$)!

$$\left(\frac{\frac{1}{x^2}}{10} + 1\right)x^2 - x^2 = 0.1$$

Az $x = 1, \dots, 100$ értékekre számítógépén tesztelje a fenti egyenlőség teljesülését!

P7. Ismert, hogy $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 1}{x} = 1$. Számítsa ki az $\frac{e^x - 1}{x}$ hányados értékét egyre csökkenő x értékek esetén! ($x = 1$ kezdőértékkel x -et 40-szer, 200-szor, 2000-szer felezgetve írassa ki a kifejezés értékét!) Magyarázza meg a tapasztalt jelenséget!